Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)

της 11ης Ιουνίου 2020*

«Προδικαστική παραπομπή – Άρθρα 49 και 63 ΣΛΕΕ – Ελευθερία εγκαταστάσεως και ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων – Οδηγία 2006/123/ΕΚ – Κτήση κυριότητας αγροτικών ακινήτων στη Λεττονία με σκοπό την εκμετάλλευση – Σύστημα προηγούμενης χορηγήσεως άδειας στα νομικά πρόσωπα – Ειδικές προϋποθέσεις που ισχύουν μόνο για νομικά πρόσωπα τα οποία ελέγχονται ή εκπροσωπούνται από υπηκόους άλλου κράτους μέλους – Απαιτήσεις κατοικίας και γνώσεως της επίσημης γλώσσας της Δημοκρατίας της Λεττονίας – Άμεση διάκριση λόγω ιθαγένειας»

Στην υπόθεση C-206/19,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το administratīvā rajona tiesa, Rīgas tiesu nams (διοικητικό πρωτοδικείο Ρίγας, Λεττονία) με απόφαση της 28ης Φεβρουαρίου 2019, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 5 Μαρτίου 2019, στο πλαίσιο της δίκης

«KOB» SIA

κατά

Madonas novada pašvaldības Administratīvo aktu strīdu komisija,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους M. Safjan, πρόεδρο τμήματος, J.-C. Bonichot (εισηγητή), πρόεδρο του πρώτου τμήματος, C. Toader, δικαστή,

γενικός εισαγγελέας: H. Saugmandsgaard Øe

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η «KOB» SIA, εκπροσωπούμενη από τον A. Blūmiņš, advokāts,

– η Λεττονική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη αρχικά από τις V. Kalniņa και I. Kucina, στη συνέχεια από την V. Kalniņa,

– η Σουηδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη αρχικά από τις A. Falk, J. Lundberg, C. Meyer-Seitz, H. Shev και H. Eklinder, στη συνέχεια από τις C. Meyer-Seitz, H. Shev και H. Eklinder,

* Γλώσσα διαδικασίας: η λεττονική.

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις L. Armati και I. Rubene καθώς και από τον L. Malferrari,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 18, 49, 63 και 345 ΣΛΕΕ.

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της «KOB» SIA, εμπορικής εταιρίας εγκατεστημένης στη Λεττονία, και της Madonas novada pašvaldības Administratīvo aktu strīdu komisija (επιτροπής επιλύσεως διοικητικών διαφορών του Δήμου Madona, Λεττονία), με αντικείμενο την απόφαση της δεύτερης με την οποία απορρίφθηκε η αίτηση της KOB για την αγορά αγροτικού ακινήτου.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

3 Το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/123/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τις υπηρεσίες στην εσωτερική αγορά (ΕΕ 2006, L 376, σ. 36), προβλέπει τα εξής:

«Η παρούσα οδηγία θεσπίζει τις γενικές διατάξεις που διευκολύνουν την άσκηση της ελευθερίας εγκατάστασης των παρόχων υπηρεσιών και την ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών, διατηρώντας ταυτόχρονα υψηλό ποιοτικό επίπεδο υπηρεσιών.»

4 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής έχει ως εξής:

«Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται στις υπηρεσίες παρόχων εγκατεστημένων σε κράτος μέλος.»

5 Το άρθρο 4 της εν λόγω οδηγίας ορίζει τα εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας:

[…]

5) ως “εγκατάσταση” νοείται η πραγματική άσκηση οικονομικής δραστηριότητας, κατά το άρθρο 43 της συνθήκης, από τον πάροχο για αόριστο χρονικό διάστημα και με τη δημιουργία σταθερής εγκατάστασης, από την οποία διεξάγεται όντως η επιχειρηματική δραστηριότητα της παροχής υπηρεσιών·

6) ως “σύστημα χορήγησης άδειας” νοείται κάθε διαδικασία που υποχρεώνει τον πάροχο ή τον αποδέκτη της υπηρεσίας να υποβάλει αίτηση στην αρμόδια αρχή για την έκδοση επίσημης ή σιωπηρής αποφάσεως σχετικά με την πρόσβαση σε δραστηριότητα παροχής υπηρεσιών ή με την άσκησή της·

[…]».

6 Το άρθρο 9 της ίδιας οδηγίας, το οποίο επιγράφεται «Συστήματα χορήγησης άδειας», προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Τα κράτη μέλη δεν μπορούν να εξαρτούν την πρόσβαση σε δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών και την άσκησή τους από σύστημα χορήγησης άδειας, παρά μόνον εάν πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) το σύστημα χορήγησης άδειας δεν εισάγει διακρίσεις εις βάρος του παρόχου της υπηρεσίας·

[…]».

7 Το άρθρο 10 της οδηγίας 2006/123 έχει ως εξής:

«1. Τα συστήματα χορήγησης άδειας βασίζονται σε κριτήρια τα οποία δεν επιτρέπουν στις αρμόδιες αρχές να ασκούν την εξουσία τους αυθαίρετα.

2. Τα κριτήρια της παραγράφου 1:

α) δεν εισάγουν διακρίσεις·

[…]».

8 Το άρθρο 14 της οδηγίας αυτής, το οποίο επιγράφεται «Απαιτήσεις που απαγορεύονται», ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη δεν εξαρτούν την πρόσβαση σε δραστηριότητα παροχής υπηρεσιών ή την άσκησή της στο έδαφός τους από τις ακόλουθες απαιτήσεις:

1) απαιτήσεις που εισάγουν διακρίσεις και βασίζονται άμεσα ή έμμεσα στην ιθαγένεια ή, όσον αφορά τις επιχειρήσεις, στον τόπο της έδρας τους και ιδίως:

[…]

β) την απαίτηση ότι ο πάροχος των υπηρεσιών, το προσωπικό του, τα πρόσωπα που κατέχουν εταιρικές μερίδες ή τα μέλη των διοικητικών και εποπτικών φορέων του παρόχου πρέπει να κατοικούν εντός της επικράτειας·

[…]».

Το λεττονικό δίκαιο

9 Το άρθρο 28[1], πρώτο εδάφιο, σημείο 2, του likums «Par zemes privatizāciju lauku apvidos» (νόμου περί ιδιωτικοποιήσεως γαιών σε αγροτικές περιοχές, *Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs*, 1992, αριθ. 32 έως 34) προβλέπει ότι τα νομικά πρόσωπα «μπορούν να αποκτήσουν την κυριότητα αγροτικού ακινήτου και γαιών με κύρια κατηγορία χρήσεως τη γεωργία […] και ποσοστό συγκυριότητας επ' αυτών […] [εφόσον πληρούν] όλες τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

[…]

b) βεβαιώνουν εγγράφως, στην περίπτωση ακινήτου που αποτέλεσε αντικείμενο άμεσων ενισχύσεων κατά το προηγούμενο ή το τρέχον έτος, ότι θα αρχίσουν να χρησιμοποιούν το ακίνητο για γεωργικούς σκοπούς εντός ενός έτους από την απόκτησή του και θα διασφαλίσουν την αδιάλειπτη χρήση του και, στην περίπτωση ακινήτου που δεν αποτέλεσε αντικείμενο άμεσων

ενισχύσεων κατά το προηγούμενο ή το τρέχον έτος, ότι θα αρχίσουν να χρησιμοποιούν το ακίνητο για γεωργικούς σκοπούς εντός τριών ετών από την απόκτησή του και θα διασφαλίσουν την αδιάλειπτη χρήση του·

[…]

f) ο εταίρος ή οι εταίροι που αντιπροσωπεύουν από κοινού άνω του του ημίσεος του εταιρικού κεφαλαίου με δικαίωμα ψήφου και όλα τα πρόσωπα που έχουν δικαίωμα εκπροσωπήσεως της εταιρίας, εφόσον είναι υπήκοοι άλλων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κρατών του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου ή της Ελβετικής Συνομοσπονδίας, είναι κάτοχοι βεβαιώσεως εγγραφής τους ως πολίτες της Ένωσης και πιστοποιητικού γνώσεως της επίσημης γλώσσας σε επίπεδο τουλάχιστον B2.»

10 Κατά το άρθρο 25 της Ministru kabineta noteikumi Nr. 675 «Kārtība, kādā Savienības pilsoņi un viņu ģimenes locekļi ieceļo un uzturas Latvijas Republikā» (αποφάσεως αριθ. 675 του Υπουργικού Συμβουλίου περί της διαδικασίας εισόδου και διαμονής στη Λεττονία των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους), της 30ής Αυγούστου 2011 (*Latvijas Vēstnesis*, 2011, αριθ. 141), εάν ένας πολίτης της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιθυμεί να διαμείνει στη Λεττονία για περίοδο άνω των τριών μηνών, οφείλει να εγγραφεί στην υπηρεσία μεταναστεύσεως και ιθαγένειας (Λεττονία) και να λάβει βεβαίωση εγγραφής.

11 Η διαδικασία ελέγχου της γνώσεως της επίσημης γλώσσας της Δημοκρατίας της Λεττονίας προβλέπεται στην Ministru kabineta noteikumi Nr. 733 «Noteikumi par valsts valodas zināšanu apjomu un valsts valodas prasmes pārbaudes kārtību profesionālo un amata pienākumu veikšanai, pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai un Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanai un valsts nodevu par valsts valodas prasmes pārbaudi» (απόφαση 733 του Υπουργικού Συμβουλίου σχετικά με το επίπεδο γνώσεως της επίσημης γλώσσας και τις διαδικασίες εξετάσεως της γλωσσικής επάρκειας για την εκπλήρωση επαγγελματικών καθηκόντων ή την ανάληψη θέσεων, τη λήψη άδειας μόνιμης διαμονής και την απόκτηση του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος στην Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και σχετικά με τα κρατικά τέλη συμμετοχής σε εξετάσεις γλωσσικής επάρκειας στην επίσημη γλώσσα), της 7ης Ιουλίου 2009 (*Latvijas Vēstnesis*, 2009, αριθ. 110). Όπως ορίζει η εν λόγω απόφαση, για να μπορεί να θεωρηθεί ότι κάποιος γνωρίζει τη γλώσσα αυτή στο επίπεδο B2, πρέπει να είναι σε θέση να συνομιλεί σε αυτή επί θεμάτων που άπτονται της καθημερινότητας και του επαγγελματικού βίου.

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

12 Η KOB είναι εταιρία εγκατεστημένη στη Λεττονία με εμπορική δραστηριότητα στον τομέα της γεωργίας. Το διοικητικό όργανο της εταιρίας απαρτίζεται από ένα μόνον πρόσωπο, και συγκεκριμένα τον VP, Γερμανό υπήκοο ο οποίος έχει επίσης την εξουσία να εκπροσωπεί μόνος του την εταιρία αυτή. Τρεις άλλες εταιρίες, οι οποίες είναι καταχωρισμένες στη Λεττονία και ανήκουν σε Γερμανούς υπηκόους, μετέχουν στο εταιρικό κεφάλαιο της KOB. Οι πραγματικοί δικαιούχοι της KOB είναι ο VP και ο ZT. Ο δεύτερος είναι επίσης Γερμανός υπήκοος.

13 Στις 10 Ιανουαρίου 2018 η KOB συνήψε σύμβαση αγοράς ενός αγροτικού ακινήτου εκτάσεως 8,10 εκταρίων και ζήτησε από τις αρμόδιες εθνικές αρχές να της χορηγήσουν άδεια για την απόκτηση αυτή. Με απόφαση της 6ης Απριλίου 2018, η επιτροπή επιλύσεως διοικητικών διαφορών του Δήμου Madona αρνήθηκε να εγκρίνει την απόκτηση.

14 Προς στήριξη της προσφυγής της κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, του administratīvā rajona tiesa, Rīgas tiesu nams (διοικητικού πρωτοδικείου Ρίγας, Λεττονία), η KOB υποστηρίζει ότι η λεττονική ρύθμιση που καθορίζει τις προϋποθέσεις εγκρίσεως της κτήσεως

αγροτικών ακινήτων παραβιάζει την απαγόρευση των διακρίσεων λόγω ιθαγένειας και τις θεμελιώδεις ελευθερίες που κατοχυρώνονται στα άρθρα 18, 49 και 63 ΣΛΕΕ καθώς και στο άρθρο 45 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

15 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει συναφώς ότι, κατά το λεττονικό δίκαιο, ένα νομικό πρόσωπο μπορεί να αποκτήσει αγροτικά ακίνητα κείμενα στη Λεττονία. Εντούτοις, όταν το νομικό πρόσωπο εκπροσωπείται ή ελέγχεται από υπήκοο άλλου κράτους μέλους πρέπει να πληρούνται δύο προϋποθέσεις. Αφενός, ο αλλοδαπός πρέπει να εγγραφεί στη Λεττονία ως πολίτης της Ένωσης, πράγμα το οποίο προϋποθέτει ότι προτίθεται να διαμείνει πάνω από τρεις μήνες στη χώρα αυτή και, αφετέρου, ο αλλοδαπός υποχρεούται να αποδείξει ότι γνωρίζει τη λεττονική γλώσσα στο λεγόμενο επίπεδο «B2», το οποίο αντιστοιχεί σε επαρκή γνώση της γλώσσας για επαγγελματική συνομιλία. Οι ίδιες προϋποθέσεις ισχύουν και για τους υπηκόους των κρατών του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) και της Ελβετικής Συνομοσπονδίας.

16 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι η ρύθμιση αυτή εγείρει ζητήματα ως προς τη συμβατότητά της με το δίκαιο της Ένωσης. Ειδικότερα, παραπέμποντας στη σκέψη 80 της αποφάσεως της 24ης Μαΐου 2011, Επιτροπή κατά Βελγίου (C-47/08, EU:C:2011:334), υπενθυμίζει ότι το άρθρο 49 ΣΛΕΕ εξασφαλίζει το προνόμιο της ίσης μεταχειρίσεως με τους ημεδαπούς σε κάθε υπήκοο κράτους μέλους που εγκαθίσταται σε άλλο κράτος μέλος προκειμένου να ασκήσει μη μισθωτή δραστηριότητα και απαγορεύει κάθε δυσμενή διάκριση λόγω ιθαγένειας. Περαιτέρω, με την απόφαση της 23ης Σεπτεμβρίου 2003, Ospelt και Schlössle Weissenberg (C-452/01, EU:C:2003:493, σκέψη 24), το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι, μολονότι το άρθρο 345 ΣΛΕΕ δεν θίγει την ευχέρεια των κρατών μελών να προβλέπουν ειδικά μέτρα για την απόκτηση αγροτικών ακινήτων, τα μέτρα αυτά εξακολουθούν να διέπονται από τους κανόνες του δικαίου της Ένωσης, ιδίως δε τους κανόνες που αφορούν την απαγόρευση των διακρίσεων, την ελευθερία εγκαταστάσεως και την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων.

17 Εξάλλου, από την ερμηνευτική ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την απόκτηση γεωργικής γης (ΕΕ 2017, C 350, σ. 5) προκύπτει ότι το δικαίωμα αποκτήσεως, εκμεταλλεύσεως και διαθέσεως γεωργικής γης εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 63 ΣΛΕΕ, το οποίο αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων. Λαμβανομένης υπόψη της ιδιαίτερης φύσεως των γεωργικών γαιών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγνώρισε, εντούτοις, στις εθνικές αρχές τη δυνατότητα να δικαιολογούν ορισμένους περιορισμούς για την επιδίωξη σκοπών όπως η διατήρηση της παραδοσιακής εκμεταλλεύσεως, η διατήρηση του αγροτικού πληθυσμού, η αντιμετώπιση των πιέσεων στην κτηματαγορά ή ακόμη η διατήρηση του χώρου και των τοπίων.

18 Υπ' αυτές τις συνθήκες, το administratīvā rajona tiesa, Rīgas tiesu nams (διοικητικό πρωτοδικείο Ρίγας) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Αντιτίθεται το δίκαιο της Ένωσης, ιδίως δε τα άρθρα 18, 49 και 63 ΣΛΕΕ, σε ρύθμιση κράτους μέλους η οποία επιβάλλει στα νομικά πρόσωπα, όταν ο εταίρος ή οι εταίροι τους που αντιπροσωπεύουν από κοινού πλέον του ημίσεος του εταιρικού κεφαλαίου με δικαίωμα ψήφου και όλα τα πρόσωπα που έχουν δικαίωμα εκπροσωπήσεως της εταιρίας είναι υπήκοοι άλλων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ως προϋπόθεση για την κτήση κυριότητας επί αγροτικού ακινήτου, την υποχρέωση να προσκομίσουν βεβαίωση εγγραφής των ως άνω εταίρων και εκπροσώπων τους ως πολιτών της Ένωσης και έγγραφο το οποίο πιστοποιεί ότι τα εν λόγω φυσικά πρόσωπα γνωρίζουν την επίσημη γλώσσα σε επίπεδο τουλάχιστον B2;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

19 Με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν τα άρθρα 18, 49 και 63 ΣΛΕΕ έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε ρύθμιση κράτους μέλους κατά την οποία το δικαίωμα νομικού προσώπου, του οποίου ο εταίρος ή οι εταίροι που αντιπροσωπεύουν από κοινού πλέον του ημίσεος του εταιρικού κεφαλαίου με δικαίωμα ψήφου καθώς και τα πρόσωπα που έχουν δικαίωμα εκπροσωπήσεώς του είναι υπήκοοι άλλων κρατών μελών, να αποκτήσει την κυριότητα αγροτικού ακινήτου κείμενου στο έδαφος του κράτους μέλους αυτού εξαρτάται από την προϋπόθεση προσκομίσεως, αφενός, βεβαιώσεως εγγραφής των ως άνω εταίρων και εκπροσώπων ως κατοίκων του εν λόγω κράτους μέλους και, αφετέρου, εγγράφου το οποίο πιστοποιεί ότι τα συγκεκριμένα φυσικά πρόσωπα γνωρίζουν την επίσημη γλώσσα του ως άνω κράτους μέλους σε επίπεδο το οποίο τους παρέχει τουλάχιστον τη δυνατότητα συνομιλίας επί θεμάτων που άπτονται της καθημερινότητας και του επαγγελματικού βίου.

20 Καταρχάς, υπενθυμίζεται ότι, μολονότι το άρθρο 345 ΣΛΕΕ, στο οποίο αναφέρθηκε το αιτούν δικαστήριο, καθιερώνει την αρχή της ουδετερότητας των Συνθηκών έναντι του καθεστώτος ιδιοκτησίας στα κράτη μέλη, εντούτοις, το άρθρο αυτό δεν έχει ως αποτέλεσμα να εξαιρεί τα υφιστάμενα στα κράτη μέλη καθεστώτα ιδιοκτησίας από τους θεμελιώδεις κανόνες της Συνθήκης ΛΕΕ. Συνεπώς, μολονότι η διάταξη αυτή δεν θίγει την ευχέρεια των κρατών μελών να θεσπίζουν καθεστώς κτήσεως εγγείου ιδιοκτησίας το οποίο προβλέπει ειδικά μέτρα εφαρμοζόμενα στις συναλλαγές με αντικείμενο γεωργικές και δασικές εκτάσεις, ένα τέτοιο καθεστώς δεν εξαιρείται, ιδίως, από την αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων ούτε από τους κανόνες για την ελευθερία εγκαταστάσεως και την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων (πρβλ. απόφαση της 6ης Μαρτίου 2018, SEGRO και Horváth, C-52/16 και C-113/16, EU:C:2018:157, σκέψη 51 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

21 Το προδικαστικό ερώτημα παραπέμπει επίσης στις διατάξεις της Συνθήκης ΛΕΕ που αφορούν την ελευθερία εγκαταστάσεως και την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων.

22 Όσον αφορά τις ελευθερίες κυκλοφορίας, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, όταν ένα εθνικό μέτρο αφορά ταυτοχρόνως πλείονες θεμελιώδεις ελευθερίες, το Δικαστήριο το εξετάζει, καταρχήν, από πλευράς μίας μόνον από τις ελευθερίες αυτές εάν προκύπτει ότι, υπό τις περιστάσεις της συγκεκριμένης υποθέσεως, οι άλλες είναι εντελώς δευτερεύουσες σε σχέση με την πρώτη και μπορούν να υπαχθούν σε αυτήν (απόφαση της 8ης Ιουνίου 2017, Van der Weegen κ.λπ., C-580/15, EU:C:2017:429, σκέψη 25).

23 Από πάγια νομολογία προκύπτει ότι στο πλαίσιο αυτό πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το αντικείμενο της επίμαχης νομοθεσίας (πρβλ. αποφάσεις της 13ης Μαρτίου 2014, Bouanich, C-375/12, EU:C:2014:138, σκέψη 27, και της 3ης Μαρτίου 2020, Tesco-Global Áruházak, C-323/18, EU:C:2020:140, σκέψεις 50 και 51).

24 Εν προκειμένω, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι η KOB επιθυμεί να αποκτήσει αγροτικά ακίνητα στη Λεττονία με σκοπό την εκμετάλλευσή τους. Από την ίδια απόφαση προκύπτει επίσης ότι η επίμαχη στην κύρια δίκη εθνική νομοθεσία δεν ρυθμίζει μόνον την απόκτηση των γεωργικών γαιών που βρίσκονται στη Λεττονία, αλλά επιδιώκει επίσης να διασφαλίσει την αδιάλειπτη εκμετάλλευσή τους για γεωργικούς σκοπούς.

25 Επομένως, από το αντικείμενο της ρυθμίσεως αυτής δεν μπορεί να καθορισθεί αν αυτή εμπίπτει πρωτίστως στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 49 ΣΛΕΕ ή του άρθρου 63 ΣΛΕΕ. Υπό τέτοιες περιστάσεις, το Δικαστήριο λαμβάνει υπόψη τα πραγματικά στοιχεία της συγκεκριμένης υποθέσεως προκειμένου να καθορίσει αν η επίμαχη κατάσταση στην υπόθεση της κύριας δίκης εμπίπτει στη μία ή στην άλλη από τις εν λόγω διατάξεις (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 13ης Μαρτίου 2014, Bouanich, C-375/12, EU:C:2014:138, σκέψη 30).

26 Εν προκειμένω, από την απόφαση περί παραπομπής και από τη δικογραφία που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο προκύπτει ότι η πραγματική κατάσταση από την οποία ανέκυψε η υπόθεση της κύριας δίκης χαρακτηρίζεται από το γεγονός ότι μια εμπορική εταιρία δεν μπορεί να λάβει άδεια κτήσεως γεωργικών γαιών στη Λεττονία με σκοπό την άσκηση της γεωργικής δραστηριότητάς της παρά μόνον εάν ο εκπρόσωπος και οι εταίροι της αποδείξουν ότι κατοικούν στο εν λόγω κράτος μέλος και ότι γνωρίζουν σε ορισμένο βαθμό τη λεττονική γλώσσα.

27 Πρέπει να γίνει δεκτό ότι μια τέτοια περίπτωση, αντιθέτως προς άλλες στις οποίες το Δικαστήριο μπορεί να διαπίστωσε ότι αφορούσαν κυρίως την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 6ης Μαρτίου 2018, SEGRO και Horváth, C-52/16 και C-113/16, EU:C:2018:157, σκέψεις 58 και 59), εμπίπτει πρωτίστως στο πεδίο της ελευθερίας εγκαταστάσεως.

28 Κατά συνέπεια, και σύμφωνα με τη νομολογία που υπομνήσθηκε στη σκέψη 22 της παρούσας αποφάσεως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι εθνική ρύθμιση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη πρέπει να εξετασθεί αποκλειστικά υπό το πρίσμα της ελευθερίας εγκαταστάσεως.

29 Επιπροσθέτως, δεδομένου ότι το άρθρο 49 ΣΛΕΕ προβλέπει ειδικό κανόνα για την απαγόρευση των διακρίσεων, δεν τυγχάνει εφαρμογής το άρθρο 18 ΣΛΕΕ, το οποίο επίσης επικαλέστηκε το αιτούν δικαστήριο (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 29ης Οκτωβρίου 2015, Nagy, C-583/14, EU:C:2015:737, σκέψη 24).

30 Εξάλλου, υπενθυμίζεται ότι κάθε εθνικό μέτρο σε τομέα ο οποίος έχει αποτελέσει αντικείμενο πλήρους εναρμονίσεως σε ενωσιακό επίπεδο πρέπει να εκτιμάται με γνώμονα όχι τις διατάξεις του πρωτογενούς δικαίου, αλλά αυτές του εν λόγω μέτρου εναρμονίσεως (πρβλ. απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2008, Gysbrechts και Santurel Inter, C-205/07, EU:C:2008:730, σκέψη 33 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

31 Συναφώς, επισημαίνεται ότι, κατά το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/123, η εν λόγω οδηγία θεσπίζει τις γενικές διατάξεις που διευκολύνουν την άσκηση της ελευθερίας εγκαταστάσεως των παρόχων υπηρεσιών. Το κεφάλαιο ΙΙΙ της οδηγίας αυτής, στο οποίο περιλαμβάνονται τα άρθρα 9 έως 15, ρυθμίζει την ελευθερία εγκαταστάσεως των παρόχων υπηρεσιών.

32 Τα άρθρα 9 έως 13 της οδηγίας 2006/123 επιβάλλουν στα κράτη μέλη απαιτήσεις τις οποίες πρέπει να πληρούν οι αντίστοιχες εθνικές νομοθεσίες τους, όταν η δραστηριότητα παροχής υπηρεσιών εξαρτάται από τη χορήγηση άδειας. Όπως έχει ήδη κριθεί για το άρθρο 14 της οδηγίας αυτής, το οποίο προβλέπει κατάλογο απαιτήσεων που «απαγορεύονται» κατά την άσκηση της ελευθερίας εγκαταστάσεως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι και τα άρθρα 9 έως 13 της ως άνω οδηγίας προβαίνουν σε πλήρη εναρμόνιση όσον αφορά τις υπηρεσίες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής τους (πρβλ. απόφαση της 14ης Ιουλίου 2016, Promoimpresa κ.λπ., C-458/14 και C-67/15, EU:C:2016:558, σκέψεις 60 και 61).

33 Κατά συνέπεια, στο μέτρο που, όπως προκύπτει από τη σκέψη 27 της παρούσας αποφάσεως, η επίμαχη στην κύρια δίκη εθνική ρύθμιση δύναται να θίγει την ελευθερία εγκαταστάσεως, πρέπει να εξεταστεί υπό το πρίσμα των διατάξεων του κεφαλαίου ΙΙΙ της οδηγίας 2006/123.

34 Όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, η επίμαχη στην κύρια δίκη εθνική ρύθμιση θεσπίζει διαδικασία χορηγήσεως άδειας πριν από την απόκτηση, από νομικό πρόσωπο, αγροτικών ακινήτων στη Λεττονία και εξαρτά, στο πλαίσιο αυτό, τη χορήγηση της άδειας από ορισμένες προϋποθέσεις, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγεται η έγγραφη βεβαίωση ότι τα επίμαχα ακίνητα θα χρησιμοποιηθούν αδιαλείπτως για γεωργικούς σκοπούς.

35 Μια τέτοια διαδικασία θα μπορούσε να θεωρηθεί «σύστημα χορήγησης άδειας» κατά την έννοια του άρθρου 4, σημείο 6, της οδηγίας 2006/123, δηλαδή διαδικασία η οποία υποχρεώνει τον πάροχο ή τον αποδέκτη της υπηρεσίας να υποβάλει αίτηση στην αρμόδια αρχή για την έκδοση επίσημης ή σιωπηρής αποφάσεως σχετικά με την πρόσβαση σε δραστηριότητα παροχής υπηρεσιών ή σχετικά με την άσκησή της.

36 Το άρθρο 9, παράγραφος 1, της οδηγίας 2006/123 εξαρτά από ορισμένες προϋποθέσεις τη δυνατότητα των κρατών μελών να προβλέψουν σύστημα χορηγήσεως άδειας. Ειδικότερα, ένα τέτοιο σύστημα δεν πρέπει να εισάγει διακρίσεις εις βάρος του παρόχου της υπηρεσίας. Το άρθρο 10, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας απαιτεί να μην εισάγουν διακρίσεις ούτε τα κριτήρια αδειοδοτήσεως.

37 Εξάλλου, το άρθρο 14 της ίδιας οδηγίας προβλέπει ότι τα κράτη μέλη δεν μπορούν να εξαρτούν την πρόσβαση σε δραστηριότητα παροχής υπηρεσιών ή την άσκησή της στο έδαφός τους από την τήρηση των απαιτήσεων που απαριθμεί. Ειδικότερα, κατά το σημείο 1 του άρθρου αυτού, απαγορεύονται οι απαιτήσεις που εισάγουν διακρίσεις και βασίζονται άμεσα ή έμμεσα στην ιθαγένεια, καθώς και η απαίτηση να κατοικούν στο έδαφός τους τα πρόσωπα που κατέχουν εταιρικές μερίδες ή τα μέλη των διοικητικών και εποπτικών οργάνων του παρόχου.

38 Συναφώς, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι τόσο από το γράμμα του άρθρου 14 της οδηγίας 2006/123 όσο και από την όλη οικονομία της εν λόγω οδηγίας προκύπτει ότι οι απαιτήσεις που απαριθμούνται στο άρθρο αυτό δεν μπορούν να δικαιολογηθούν (πρβλ. αποφάσεις της 16ης Ιουνίου 2015, Rina Services κ.λπ., C-593/13, EU:C:2015:399, σκέψεις 28 έως 35, και της 23ης Φεβρουαρίου 2016, Επιτροπή κατά Ουγγαρίας, C-179/14, EU:C:2016:108, σκέψη 45).

39 Όσον αφορά την υπόθεση της κύριας δίκης, επισημαίνεται ότι, εάν ένα νομικό πρόσωπο, το οποίο επιθυμεί να αποκτήσει αγροτικό ακίνητο στη Λεττονία, ελέγχεται ή εκπροσωπείται από υπηκόους άλλων κρατών μελών, η επίμαχη στην κύρια δίκη ρύθμιση προβλέπει ειδικές προϋποθέσεις, ήτοι την υποχρέωση των προσώπων αυτών να εγγραφούν ως κάτοικοι Λεττονίας και να αποδείξουν ότι γνωρίζουν την επίσημη γλώσσα αυτού του κράτους μέλους σε επίπεδο τουλάχιστον Β2, το οποίο απαιτεί να είναι σε θέση να συνομιλούν στην επίσημη γλώσσα του εν λόγω κράτους μέλους επί θεμάτων που άπτονται της καθημερινότητας και του επαγγελματικού βίου.

40 Δεδομένου ότι αυτές οι ειδικές προϋποθέσεις δεν ισχύουν για τους Λεττονούς πολίτες, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η επίμαχη στην κύρια δίκη ρύθμιση εισάγει άμεση δυσμενή διάκριση λόγω ιθαγένειας.

41 Επομένως, μια τέτοια ρύθμιση αντιβαίνει στα άρθρα 9, 10 και 14 της οδηγίας 2006/123.

42 Ως εκ τούτου, παρέλκει η εξέταση του ζητήματος αν μια ρύθμιση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη αντιβαίνει και στο άρθρο 63 ΣΛΕΕ.

43 Κατόπιν του συνόλου των προεκτεθέντων, στο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 9, 10 και 14 της οδηγίας 2006/123 έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε ρύθμιση κράτους μέλους κατά την οποία το δικαίωμα νομικού προσώπου, του οποίου ο εταίρος ή οι εταίροι που αντιπροσωπεύουν από κοινού πλέον του ημίσεος του εταιρικού κεφαλαίου με δικαίωμα ψήφου καθώς και τα πρόσωπα που έχουν δικαίωμα εκπροσωπήσεώς του είναι υπήκοοι άλλων κρατών μελών, να αποκτήσει την κυριότητα αγροτικού ακινήτου κείμενου στο έδαφος του κράτους μέλους αυτού εξαρτάται από την προϋπόθεση προσκομίσεως, αφενός, βεβαιώσεως εγγραφής των ως άνω εταίρων και εκπροσώπων ως κατοίκων του εν λόγω κράτους μέλους και, αφετέρου, εγγράφου το οποίο πιστοποιεί ότι τα συγκεκριμένα φυσικά πρόσωπα γνωρίζουν την επίσημη γλώσσα του ως άνω κράτους μέλους σε επίπεδο το οποίο τους παρέχει τουλάχιστον τη δυνατότητα συνομιλίας επί θεμάτων που άπτονται της καθημερινότητας και του επαγγελματικού βίου.

Επί των δικαστικών εξόδων

44 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (έκτο τμήμα) αποφαίνεται:

Τα άρθρα 9, 10 και 14 της οδηγίας 2006/123/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τις υπηρεσίες στην εσωτερική αγορά, έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε ρύθμιση κράτους μέλους κατά την οποία το δικαίωμα νομικού προσώπου, του οποίου ο εταίρος ή οι εταίροι που αντιπροσωπεύουν από κοινού πλέον του ημίσεος του εταιρικού κεφαλαίου με δικαίωμα ψήφου καθώς και τα πρόσωπα που έχουν δικαίωμα εκπροσωπήσεώς του είναι υπήκοοι άλλων κρατών μελών, να αποκτήσει την κυριότητα αγροτικού ακινήτου κείμενου στο έδαφος του κράτους μέλους αυτού εξαρτάται από την προϋπόθεση προσκομίσεως, αφενός, βεβαιώσεως εγγραφής των ως άνω εταίρων και εκπροσώπων ως κατοίκων του εν λόγω κράτους μέλους και, αφετέρου, εγγράφου το οποίο πιστοποιεί ότι τα συγκεκριμένα φυσικά πρόσωπα γνωρίζουν την επίσημη γλώσσα του ως άνω κράτους μέλους σε επίπεδο το οποίο τους παρέχει τουλάχιστον τη δυνατότητα συνομιλίας επί θεμάτων που άπτονται της καθημερινότητας και του επαγγελματικού βίου.

(υπογραφές)